

“Təsdiq edirəm”
“Tədris məsələləri” üzrə
prorektor vəzifəsini icra edən:

dos.Z.I.Məmmədov
“ 12 ” 08 2025-ci il

Fənn sillabusu

İxtisaslaşma: 060112 Coğrafiya fənninin tədrisi metodikası və metodologiyası.

Fakültə: Tarix-coğrafiya və incəsənət

Kafedra: Coğrafiya və onun tədrisi metodikası

I. Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: Məktəb coğrafiyasında yeni təlim texnologiyaları

Fənn proqramı: (fənni tədris planı “Coğrafiya və onun tədrisi metodikası” kafedrasının 14 sentyabr 2020-ci il tarixli 01 sayılı islas protokolu ilə təsdiq edilmiş işçi fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir).

Kodu : MİF-BO4.04

Tədris ili. II (2025-2026) semestr VI.

Tədris yükü : Auditoriya saati-45 (30 saat mühazirə 15saat seminar).

Tədris forması. Əyani.

Tədris dili. Azərbaycan dili.

AKTS üzrə kredit: 8

II.Müəllim haqqında məlumat: *Sənən Əzizov Qərib oğlu c.ü.f.d.,dos.*

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi və elmi adı:

Məsləhət günləri və saati: V gün saat 10⁰⁰-12⁰⁰.

E-mail ünvanı: senan.ezizov.1958@mail.ru

Kafedranın ünvanı: Lənkəran şəhəri, Əli Məmmədov küçəsi 40

III. Təvsiyə olunan dərsliklər və dərs vəsaitləri:

1. Əliyeva F.A., Məmmədova U.R.Müasir təlim texnologiyaları. 2014.198 s.
2. Süleymanova A.Y. Təhsilin əsasları, Dərs vəsaiti Bakı “Təhsil” nəşriyyatı, 2014, 399 s
3. Veysova Z.A..”Fənn müəllimləri üçün yeni fənn kurikulumlarının tətbiqi”. Coğrafiya fənni üzrə təlimçilər üçün vəsait. “İnkişaf “ elm mərkəzi , 2014, 168s.
4. Nəzərov Akif “Müasir təlim texnologiyaları”, Dərs vəsaiti, Bakı 2012. .
5. Mehrabov A. Azərbaycan təhsilinin müasir problemləri. Bakı, 2007
6. . Nəzərov A., Mollayeva E. Müasir dövrün təhsil problemləri. Dərs vəsaiti. Bakı, 2011.
7. . Mehrabov A. və b. Pedaqoji texnologiyalar. Bakı, 2006.
8. [www.Kurukulum. Az](http://www.Kurukulum.Az)

IV.Perekvizitlər: Öncə İKT-nin tədrisi olmalıdır

V. Korekvizitlər: CTM-in tədrisi metodikası və metodologiyası.

VI.Fənnin təsviri və məqsədi:

Metodiki tədqiqatların nəzəri, empirik və metodoloji səciyyəsinə öyrətməkdən ibarətdir.

Fənnin tədrisində əsas məqsəd aparılan elmi tədqiqat işlərinin məktəb coğrafiyasına tətbiqindən ibarətdir.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024 cü il tarixi qərarlı olaraq davamiyyət meyarları nəzəə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə: Tələbələrin biliyi 100 ballıq sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə, 30 bal kollokviumlara görə. İmtahanda

qazanılan balların maksimum miqdarı 50 baldır. İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir. Hər sual 10 bal üzrə qiymətləndirilə bilər. Qiymət meyarları aşağıdakı qaydadadır:

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024 cü il tarixi qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzərə alınır. İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir.

Qiymət meyarları aşağıdakı qaydadadır:

- 10 bal- tələbə keçirilmiş materialları dərindən bilir, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.
- 9 bal - tələbə keçmiş material tam bilir, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açar.
- 8 bal - tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir.
- 7 bal - tələbə keçirilmiş material başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırma bilmir.
- 6 bal - tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
- 5 bal - tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
- 4 bal - tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin bəzi səhvlərə yol verir.
- 3 bal - tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırma bilmir.
- 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
- 0 bal - tələbənin cavabı yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri smestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Smestr ərzində nəticəyə görə yekün qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

91-100 bal	Əla	A
81-90 bal	Çox yaxşı	B
71-80 bal	Yaxşı	C
61-70 bal	Kafi	D
51-60 bal	Qənaətbəxş	E
51 bal dan aşağı	Qeyri kafi	F

IX. Davranış qaydalarının pozulması:

Lənkəran Dövlət Universitetinin əsasnaməsində nəzərdə tutulan universitetin daxili intizam qaydalarına əməl etməyən tələbələr haqqında müvafiq tədbirlər görülür.

X. Yüknün semestrlərə görə bölgüsü: Mühazirə 30 saat seminar 15 saat Cəmi 45saat

№	Keçirilən <u>mühazirə</u> , seminar, məşğələ, laboratoriya və sərbəst mövzuların məzmunu	Saat		Tarix	
		Mü h	Se m	Mü h	se m
1	2	3	4	5	6
1.	Mövzu. Tədrisdə təlim texnologiyaların tarixi Plan: 1.Təlim tərbiyə prosesinin bəşəriyyətin tarixi- mədəni irsi kimi. 2.Dünya ölkələrinin təhsil siyasəti və onların fərqli xüsusiyyətləri Mənbə [1,2,3,4,5]	2	2		

2.	Mövzu. Yeni təlim texnologiyalarının mahiyyəti və məzmunu. Plan: 1. Pedaqoji texnologiyaların təlim prosesinə daxil olması 2. Ənənəvi yanaşma və müasirlik 3. Əməkdaşlıq təlim texnologiyası 4. Layihələr metodu ilə təlim texnologiyası. 5. Modullu təlim texnologiyası. Mənbə [1,2,3,4,5]	2			
3.	Mövzu. Yeni təlim texnologiyaların strukturu və funksiyaları. Plan: 1. Yeni təlim texnologiyaların başlıca əlamətləri. 2. Yeni təlim texnologiyaların təsnifatı 3. Yeni təlim texnologiyaların funksiyaları Mənbə [1,2,3,4,5]	2	2		
4.	Mövzu: Yeni təlim texnologiyaların prinsipləri. Plan. 1. Yeni TT tətbiqi zamanı təlim –tərbiyə prinsipləri 2. Yeni TT –nın praktiki tətbiqi prinsipləri 3. Təlim prosesi zamanı nəzərə alınan ən başlıca tələblər Mənbə [1,2,3,4,5]	2			
5.	Mövzu: Ənənəvi təlimdən fəal və interaktiv təlimə Plan: 1) Passiv ənənəvi təlim; 2) Müasir fəal təlim; 3) Yeni interaktiv təlim Mənbə [1,2,3,4,5]	2			
6.	Mövzu: Təlimdə fəal və interaktiv təlim metodları problemi Plan: 1. Hazırda interaktiv metodlar, fəal təlim metodları, təlim texnologiyaları anlayışlarına tez-tez rast gəlməyin səbəbləri 2. Təlimdə “interaktiv pedaqogika” anlayışı 3. Təlim prosesində şagirdlər arasında əlaqə və əməkdaş- lığın əsas səbəbi Mənbə [1,2,3,4,5]	2	2		
7	Mövzu: İnteraktiv təlim metodu ilə keçilən dərslərin mərhələləri və səciyyəvi xüsusiyyətləri Plan: 1. Motivasiya mərhələsi 2. Refleksiya 3. Təlim prosesində fasilitasiya qaydaları Mənbə [1,2,3,4,5]	2	2		

8	Mövzu:Təlim prosesində pedaqoji diaqnostika məsələləri Plan: 1. Bütün zamanlarda müərrəqqi pedaqoqların pedaqoji prosesdə şagirdləri hərtərəfli öyrənməyin zəruriliyini ön plana çəkmələri 2. Diaqnostika nəticəsində informasiyanı almaq üçün istifadə olunan prinsiplər 3. "Pedaqoji diaqnostika" termininin pedaqogikaya daxil olduğu konkret dövr 4. Yeni təlim və pedaqoji texnologiyaların tətbiqə hazırlanmasının kriteriya yönümlü diaqnostikası Mənbə [1,2,3,4,5]	2			
9	Mövzu . Pedaqoji innovasiyalar Plan: 1. İnnovasiyanın mahiyyəti 2. Pedaqoji sistemin optimallaşdırılması 3. İnnovasiyaların obyektini müəyyənləşdirən problemlər 4. Hazırda pedaqoji sistemdə gedən innovasiya prosesinin növləri Mənbə [1,2,3,4,5]	2	2		
10	Mövzu .Pedaqoji texnologiya sistemində yeni təlim texnologiyalarının səciyyəsi Plan: 1. Pedaqoji texnologiyanın zaman – zaman yeniləşməsi 2. Voldorf məktəbinin ənənəvi məktəblərdən təşkilatı baxımdan fərqlənməsi Mənbə [1,2,3,4,5]	2			
11	Mövzu .Təlim prosesində Qiymətləndirmə, onun nəzəri və metodiki məsələləri Plan: 1. Dərsdə şagirdlərin Qiymətləndirməsinin nəzəri məsələləri 2.Dərsdə şagirdlərin Qiymətləndirməsinin metodiki məsələləri 3.Qiymətləndirmənin istiqamət , növləri və formaları 4.Dərslərdə qiymətləndirmənin əsas prinsipləri Mənbə [1,2,3,4,5]	2	2		
12	Mövzu.Təlimin hümanitarlaşdırılması və humanistləşdirilməsi Plan: 1. Humanizmin genişlənməsi üçün humanitar fənlərin tədrisinin genişləndirilməsi 2. Təlimin humanitarlaşdırılması 3. Təlimin humanistləşdirilməsi Mənbə [1,2,3,4,5]	2			
13	Mövzu . Təhsilin fasiləsizliyi və informatlaşdırılması Plan: 1. Təhsilin fasiləsizliyi 2. Təhsilin informatlaşmasının əhəmiyyəti 3. Təhsildə kompyuter texnologiyası və onun əhəmiyyəti 4. Təhsilin informatlaşdırılması ilə əlaqədar alimlərin müxtəlif fikirləri Mənbə [1,2,3,4,5]	2	2		
14	Mövzu. Tərbiyə texnologiyaları, şəxsiyyətin tərbiyəsi işində	2			

	fərdi xüsusiyyətlərin nəzərə alınması Plan: 1.Tərbiyə texnologiyaları anlayışı 2.Tərbiyə olunanla tərbiyə edən arasında qarşılıqlı münasibətlər 3.Fərdi yanaşma ilə fərdi tərbiyə arasındakı fərqlər 4.Uşaqların fərdi xüsusiyyətlərinin öyrənməsi yolları Mənbə [1,2,3,4,5]				
15	Mövzu .Tərbiyə işinin təşkilində məktəb, ailə və ictimaiyyətin birgə fəaliyyəti Plan: 1. Yetişməkdə olan nəslin tərbiyəsində məktəbin həlledici rolu 2. Uşağın tərbiyəsində valideynlərin vəzifələri 3. Gənc nəslin tərbiyəsində dövlət və ictimai təşkilatların sıx birliyi 4. Məktəbin ailə və ictimaiyyətlə fərdi və kollektiv əlaqə formaları Mənbə [1,2,3,4,5]	2	1		
	Cəmi 45	30	15		

XI. Fənn üzrə tələblər:

Metodiki tədqiqatların nəzəri, empirik və metodoloji səciyyəsinin r öyrənilməsi tələbələr üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

- Coğrafiyanın tədrisinin nəzəri əsasları
- Coğrafiyanın tədrisi metodikasının nəzəri əsaslarını əhatə edən termin və anlayışların mahiyyətini şərh edir
- Tədris proqramlarının məzmununun dəyişməsinin zəruriliyini və onların məzmununun izah edir - Coğrafiya tədrisi metodikasının inkişafında tətbiq edilən nəzəri və empirik tədqiqat metodlarından istifadə etməklə məlumatı ümumiləşdirir
- Coğrafiya tədrisinin prinsiplərinin fənnin tədrisindəki əhəmiyyəti baxımından təhlil edir
- Coğrafiya tədrisinin nəzəri əsaslarının tarixi baxımdan müasirliklə əlaqələndirir
- Coğrafi bilik və bacarıqların, anlayış və terminlərin, səbəb-nəticə əlaqələrinin, coğrafi qanunauyğunluqların öyrənilməsinin əhəmiyyətini qiymətləndirir. Coğrafiyanın tədrisi metodikası
- Coğrafiya proqramı və dərslərinin məzmununu, anlayış və təsəvvürlərin formalaşdırılmasını üzrə iş sistemini izah edir
- Şagirdləri öyrənmək üçün psixoloji metodlar tətbiq etməyi, onları diaqnostik ölçülərlə tədqiq etməyi dəyərləndirir.
- Coğrafiyanın təlimi prosesinin mahiyyətini, qanunauyğunluqlarını, prinsiplərini, metod və vasitələrini, texnologiyalarını, təşkili formalarını tətbiq edir.
- Coğrafiyanın təlimi prosesində müəllim və şagirdlərin fəaliyyətini, təlim nəticəsinin yoxlanması və qiymətləndirilməsini təhlil edir
- Coğrafiyanın tədrisi metodologiyasını, məqsəd və nəticələrini, coğrafiya təliminin idrak psixoloji və didaktik əsaslarını proqnozlaşdırır .
- Fəal (interaktiv) təlimdən, İKT-dən istifadəni, fəndaxili əlaqələrdən, müqayisə priyomlarından, müxtəlif məlumat mənbələrindən istifadə etmək bacarıqlarını şərh edir .

XIII. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

İmtahan sualları

- 1.Təlim tərbiyə prosesinin bəşəriyyətin tarixi- mədəni irsi kimi.
2. Pedaqoji texnologiyaların təlim prosesinə daxil olması
- 3.Ənənəvi yanaşma və müasirlik
- 4.Əməkdaşlıq təlim texnologiyası
- 5.Layihələr metodu ilə təlim texnologiyası.

6. Yeni təlim texnologiyaların başlıca əlamətləri.
7. Yeni təlim texnologiyaların təsnifatı
8. Yeni təlim texnologiyaların funksiyaları
9. Yeni TT tətbiqi zamanı təlim –tərbiyə prinsipləri
10. Passiv ənənəvi təlim;
11. Müasir fəal təlim;
12. Yeni İnteraktiv təlim
13. Hazırda interaktiv metodlar, fəal təlim metodları, təlim texnologiyaları anlayışlarına tez-tez rast gəlməyin səbəbləri
14. Təlimdə “interaktiv pedaqogika” anlayışı
15. Təlim prosesində şagirdlər arasında əlaqə və əməkdaş- lığın əsas səbəbi
16. İnteraktiv təlimdə Motivasiya mərhələsi
17. İnteraktiv təlimdə Refleksiya
18. Təlim prosesində fasilitasiya qaydaları
19. Bütün zamanlarda müxtəlif pedaqoqların pedaqoji prosesdə şagirdləri hərtərəfli öyrənməyin zəruriliyini ön plana çəkmələri
20. Diaqnostika nəticəsində informasiyanı almaq üçün istifadə olunan prinsiplər
21. Yeni təlim və pedaqoji texnologiyaların tətbiqə hazırlanmasının kriteriyayönümlü diaqnostikası
22. Pedaqoji İnnovasiyanın mahiyyəti
23. Pedaqoji sistemin optimallaşdırılması
24. İnnovasiyaların obyektini müəyyənləşdirən problemlər
25. Hazırda pedaqoji sistemdə gedən innovasiya prosesinin növləri
26. Dərsdə şagirdlərin Qiymətləndirməsinin nəzəri məsəlləri
27. Dərsdə şagirdlərin Qiymətləndirməsinin metodiki məsəlləri
28. Qiymətləndirmənin istiqamət , növləri və formaları
29. Dərsdə qiymətləndirmənin əsas prinsipləri
30. Humanizmin genişlənməsi üçün humanitar fənlərin tədrisinin genişləndirilməsi
31. Təlimin humanitarlaşdırılması
32. Təlimin humanistləşdirilməsi
33. Təhsilin fasiləsizliyi
34. Təhsilin informatlaşmasının əhəmiyyəti
35. Təhsildə kompyuter texnologiyası və onun əhəmiyyəti
36. Tərbiyə olunanla tərbiyə edən arasında qarşılıqlı münasibətlər
37. Yetişməkdə olan nəslin tərbiyəsində məktəbin həlledici rolu
38. Uşağın tərbiyəsində valideynlərin vəzifələri
39. Gənc nəslin tərbiyəsində dövlət və ictimai təşkilatların sıx birliyi
40. Məktəbin ailə və ictimaiyyətlə fərdi və kollektiv əlaqə formaları

Kollokvium I (11.11.2025 tarixinədək keçirilən mövzular üzrə):

1. Təlim tərbiyə prosesinin bəşəriyyətin tarixi- mədəni irsi kimi.
2. Pedaqoji texnologiyaların təlim prosesinə daxil olması
3. Ənənəvi yanaşma və müasirlik
4. Əməkdaşlıq təlim texnologiyası
5. Layihələr metodu ilə təlim texnologiyası.
6. Yeni təlim texnologiyaların başlıca əlamətləri.
7. Yeni TT tətbiqi zamanı təlim –tərbiyə prinsipləri
8. Müasir fəal təlim;
9. Təlim prosesində şagirdlər arasında əlaqə və əməkdaşlığın əsas səbəbi
10. İnteraktiv təlimdə Motivasiya mərhələsi

Kollokvium II (16.12.2025 aralıqda keçirilən mövzular üzrə):

1. Təlim prosesində fasilitasiya qaydaları
2. Bütün zamanlarda müxtəlif pedaqoqların pedaqoji prosesdə şagirdləri hərtərəfli öyrənməyin zəruriliyini ön plana çəkmələri
3. Diaqnostika nəticəsində informasiyanı almaq üçün istifadə olunan prinsiplər
4. Yeni təlim və pedaqoji texnologiyaların tətbiqə hazırlanmasının kriteriya yönümlü diaqnostikası
5. Pedaqoji innovasiyanın mahiyyəti
6. Pedaqoji sistemin optimallaşdırılması
7. Innovasiyaların obyektini müəyyənləşdirən problemlər
8. Hazırda pedaqoji sistemdə gedən innovasiya prosesinin növləri
9. Dərsdə şagirdlərin Qiymətləndirməsinin nəzəri məsələləri
10. Qiymətləndirmənin istiqamət , növləri və formaları

“ Məktəb coğrafiyasında yeni təlim texnologiyaları” fənnin sillabusu Coğrafiya fənninin tədrisi metodikası və metodologiyası. İxtisaslaşması üçün (fənni tədris planı “Coğrafiya və onun tədrisi metodikası” kafedrasının 14 sentyabr 2020-ci il tarixli 01 sayılı işlas protokolu ilə təsdiq edilmiş işçi fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir).

Sillabus “Coğrafiya və onun tədrisi metodikası” kafedrasında müzakirə edilərək təsdiq edilmişdir (12 Sentyabr 2025-ci il, protokol № 01).

Fənn müəllimi:

dos. S.Q.Əzizov

Kafedra müdiri:

dos. S.Q.Əzizov